

עין משפט נר מצוה

גא מיי פ"ב מהלכות בית המדרה הלכה ה':

תורה אור השלם

- וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעָה לִזְבֹּחַ שָׁם בִּי הָיָא הַמִּקְדָּה הַגְּדוֹלָה אֵלֶיךָ עֲלוֹת יַעֲקֹב שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֹּחַ הַהוּא: מ"א ג, ד
- וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זִבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בְּקֹר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֵלֶיךָ וַעֲזָאן מֵאֵה וְעֶשְׂרִים אֵלֶיךָ וַיִּזְבְּחוּ אֶת בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מ"א ה, כט
- וְהָשִׁיב אֶת הַמִּזְבֵּחַ יְצִי שְׁתֵּים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אֵרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחֵב רִבְעִי קִימָה הַמִּזְבֵּחַ וְיִשְׁלַשׁ אַמּוֹת קָמֹת: שמות כז, א
- וְהָאֵרָאֵל וְהָאֵרָאֵלִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֵרֶךְ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֶחֶב רִבְעִי אֶל אֲרֻבֹּתָי: יחזקאל מג, טז
- אָפֶה אֶרְבּוּ וְאָפֶה רִחְבּוּ רִבְעִי וְקִמָּה וְאֶפְסוֹס קָמֹתוֹ מִקְוֵה: שמות לב, ב
- אֵרֶךְ הַחֹצֵר מֵאֵה אַרְבָּע רֶחֶב וְחָמֵשׁ מִשְׁמֵי הַקֹּהֶל חֲמֵשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מִשְׁכָּן וְאֲדָנֶיהֶם חֲמֵשֶׁת: שמות כז, יח
- וְאֵת קְלַעֵי הַחֹצֵר וְאֵת מִסְךְ פֶּתַח שַׁעַר הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִתְרֵיהֶם וְאֵת כָּל כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָיוֹם בְּיָמֵי הַמִּשְׁכָּן: במדבר ד, כו
- קְלַעֵים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אֵמֶה אֵל הַתֵּבָה עֲמֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֶיהֶם שְׁלֹשָׁה: שמות לח, יד

מוֹפֵק רִש"י

זה גדול מזה. וז של אבנים גדול מעל שפה, שמונת שפה מקום מערכתו אמה על אמה וזוהי היה מקום מערכתו על כ"ד, הרי של שלשה חמש אמות ששנים ושש כשל משה, אם כן מהו קידוש המקל, אם מן המלה, קטעין זו מונח על אבנים ממונה בלפפה (נ"א) ח (טו) אף מזהב י' אמות. ונראה י' אמות והולך לטובין בקלטים של י' אמות רחב, ומה אזי מקיים ושלא אמות קומתו משפת סוכה ולמעלה, ומה אזי מקיים וקומה חמש דקלטים משפת מונח ולמעלה, שהיו קלטים שני אמות (שבת צב):

שיטה מקובצת

רש"י ד"ה אה באן מורד י"ל על ח' באבנעיתו לכל רוח כי (עד סד"ז) ויש מפרשים אף כלאן מורד י' מהלמטיו לכל רוח, ויש מנא' שהיה י' על י' שכן מזה (על מנא') וסוף לשלמה היה עשרים (אף עשרים שנים) ומה אף אמה, מנא' שלם היה של שלמה גדול מעל משה אלה י' דברים יותר, ולכן הולך לקדש אמה דלמא מזהב דעב ונעטן קאמר דהיה גדול יותר דלמתיבין לקמן י' ממונות היו שם עובד ונעטן וי"ל כי: ד"ה מה משכן בו, יתיבה בין דאיבא חיקשא גזירה שיה רבועין למא לי: מיוסוף ליה מהיקשא דהבא, וי"ל דלא ג"ש לא היה דרשין קל היקשא לשלם משמשת הפסוק שכתוב שיהיה שם אמות דמשכן קאי אלא אגובה דקלטים וכן לתרן קטשויטו של רבי יהודה שהקשה מן הפסוק דכתיב בני קלעים וקומה י' אמות, לכן אמת לא לתרן דמה משכן עשר אמות אף קלעים שאם סביב מונח עשר אמות ולפיכך לא היה נראה הסתכן ממנו (תוס' ד"ה ואומר:

נמ:

ההיכל פטור דלניו ראוי לפתח אהל מועד דמחוסרי מעשה וכ"ש זה יד' ועוד אמרינן בפ"ק דמס' ע"ז (דף ג'): דלם הקדש והחרים והעריך בזמן הזה בהמה תעקר דהיינו נועל דלת בפניה והיא ממה מאליה כדאיתא התם ופרין ונישחטניהו מישחט ופי' צקונטרס משום שחטי

חוץ לא מחייב דמיירי בקדשי דזק הבית דאין חייבין משום שחטי חוץ כדמוכח לקמן (דף ק"ג): ובפרק שני שעירי (יומא דף סג'): וקשה דאי בקדשי דזק הבית ה"ו מאי פריך ונישויהי גיסטרא ומשני מפני שגראה כמטיל מום בקדשים וליכא למימר דיש איסור מטיל מום אף בבהמה תמימה לקדשי דזק הבית כדאמר המתמים תמימים לבדק הבית אינן יוצאין מידי מונח לעולם דהיינו מדרבנן משום קנס כדמוכח פרק המנחות והנסיכים (מנחות קא). דקאמר משום דלא שכימי פריך מינה לר' יוחנן ה"ו דלמר שמעמי דמיירי בקדשי מונח ולא מחייבי משום שחטי חוץ משום דלניו ראוי לפתח אהל מועד או משום דהוי דחוי או משום דמחוסר זמן ודוחק לומר דההיא דמס' ע"ז כמ"ד הותרו בהמות דהא סתם מתנייתין לקמן (דף ק"ג): דירושלים אין אחריה הימר ובפ"ק דמגילה (דף י'): פריך מינה לר' יוחנן ה"ו דלמר שמעמי שמקריבין בבית חוזיו ונראה למרך דר' יוחנן דמחייב לקמן מעלה בחוץ מיירי בהעלאת קטרת דלא מחוסר מעשה כדאמר בשמעמין מונח שמעקר מקטירין קטרת במקומו * א"נ בהעלאת מנחה שקמנא ככלי שרת בפנים אע"פ ה"ו שאין בית דלוצחסי דוקא בעי מונח כדכתיב וזבחם עליו ויחלף השמא הא דנקט ר' יוחנן מעלה בזמן הזה ולא נקט שחט בזמן הזה ואין למרך דר' יוחנן כרבי יהודה ה"ו דשרי להקטיר ברצפת העזרה דלא מיסתבר לישרי רבי יהודה בשעה שהמונח פגום אלא בשעה שהמונח כשר ועוד

יש למרך דלקמן ר' יוחנן מיירי בהצננה המונח במקומו והעלה בחוץ כיון דקדשי ה"ו לעמיד לבא וההיא ה"ו דפ"ק דע"ז (דף ק"ג): יש להקשות בקדשי דזק הבית אחאי נועל דלת בפניה לרצא ונישחטיה או נשויהי גיסטרא אלא פי' רבינו הקדוש דמדרבנן אסור להטיל בהם מום גזירה אטו קדשי מונח כדאמר בראשית הגז (חולין דף קלה). דקדשי דזק הבית אסורין בגזיה ועבודה גזירה אטו קדשי מונח וא"כ יש ליישב פי' רש"י דפרין בקדשי דזק הבית ונישחטיה משחט ונישויהי גיסטרא ומשני נראה כמטיל מום דלסבור גזירה אטו קדשי מונח וא"ת מאי טעמא פטרינן שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל בחוץ (על דף ק"ה): והלא בפנים כי האי גוונא אם עלו לא ירדו לפי מה שפי' הקונטרס לקמן" וקודם ל"א שיעמידו לויס את המשכן ולאחר שפרקו לויס את המשכן דשלמים דוקא בעי פתיחת דלתות ההיכל ולא שאר קדשים וכיון דשאר קדשים כשרין א"כ שלמים נמי אם עלו לא ירדו וחייב בחוץ כמו ה"ן והיואל ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו דחייב עליהן בחוץ והוא"ל ומתקבל בפנים וי"ל דהתם מיירי בהעלאה דכיון שהשחיטה נעשית בפנים כהלכתה מיחייב בהעלאה כיון דמתקבל בפנים אכל הכא דאין השחיטה כהלכתה לא ואפילו אם חיימנ' לומר דפסק מהטעמא ששחטן שלא לשמן בחוץ חייב בהבהמה ראויה לפנים כלכתמילה אכל אלו קדשים אינן ראוין לפנים לכתמילה: * ה"א אוקינן ה"א דהו' וגבי מומין תנן בבכורות (דף מ"א). ה"זקן. והא דלמר (באלה הדברים רבה) * חיים כלכם היום קל וחומר מפרים שהתנדבו הנשיאים לשאת הארון במדבר שחיו עד שלמה שהקריבין לגבוה ה"ו תוראת שעה הימה: **והלא כבר נאמר אף עולות יעלה שלבמה**. וא"ת מנא ליה דלמונח הנחשת קאמר הא ג' ממונות הוו כדלמר לקמן (דף ס"א): של עובד ושל גבעון וגדול היה וי"ל דסמיך אקרא **עשר אמות**. הימה כיון דליכא היקשא גזירה שיה דרעוב למע לי: **קאמר ויה"ה לכל החצר וקשה לר"ת** היכי מני למימר דלגובה קאי והא מוכח קרא דגזירה דכתיב **עשר אמות** השנית חמש עשרה אמה קלעים לכתב שאלל השער ולכתב עשרה קלעים ואחר כך לשער החצר מסך

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

אלף עולוס יעלה שלמה וגו' וכשאהם מגיע להשזון עולוס ה' **למנין אמות**. שהיה מונח אבנים של שלמה עורף עליו זה של שלמה גדול משל משה לפי צורך העולות שהרי מונח של משה כתיב ביה ה' **אמות אורך** וה' **אמות רוחב** לא מהם מקום הקרנות אמה לכל דך ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה לפנים מן הקרנות

סביב המערכה נמאל מקום המערכה אמה על אמה הכי אמרינן לקמן בפירקין (דף סג.). יסוד ה' וסובב לא היו ממעטין צארכו ורחבו לפי ה' שמקיימין וזולטין סביביו ומעשה רשע נחושט והוא היה סובבו. ובמונח ששעה שלמה היה מקום המערכה כ' על כ' לרבי יוסי כדמתן במסכת מדות ה' פ"ג מ"ח חלקהו לכ' רלעווע כל אחת ואחת ברוחב אמה ואורך עשרים הרי ד' מאות אורך ברוחב אמה ואין כל אמה על אמה ששניה ממוקפת בצער אלף ה"א ליוס ה' שהיתה אש של שמים ממהרת לאכול הרי ד' מאות אלף: **אלא מהו אומר קטן מהכיל** לאו במונח אבנים קאמר ומשום ההוא ה"ו יומא אלא למונח הנחשת קאמר וצא לפוסלו לעולוס ה"ו שסילקו ומה שחלה הכתוב קטנו צעולות של אומה הויס לישנא מעליא נקט: **לדס שאומר לחצירו**. צאדס שנפסל: **ננס פלוני**. לישנא מעליא ולא אמר נפסל פלוני: **ונפסל ה"ו לעבודה**. לאו מסקנא דלדס אומר אלא רבי יוסי קאמר לה ואומה פלוני פסול לעבודה והוא קורא לו ננס: **שפיר קא"ר יוסי** וז"ל לקדושי לפפה: **מונח של משה גדול היס**. וכשאתמה מגיע להשזון עולות ומנין אמות בשצניהם נמאל של עולות ומנין אמות רחבו ושל אבנים היה שלמה קטן לפי הצורך: **ונאמר להטן רעוב**. בשל יחזקאל שנתנצח על בית שני או על העמיד רעוב אל ארצעת רעביו: **מה להטן**. מדה האמורה צו מאמלנעיתו הוא מורד כדמפרש ואזיל: **אף כלאן**. מורד ה' על ה' מאמלנעיתו

לכל רוח נמאל י' על י' לא מהן אמה מכאן ואמה מכאן לקרנות וכן למקום הילוך הרי י' על ו' מקום המערכה ושל שלמה על כ' מקום המערכה עשה ממנו ג' רלעווע של ו' רוחב נשארו שתי אמות צארך עשרים חלוק ג' הרלעווע לרחבו [לחמיתכות רעוועות של שש שש] ממאל בכל אחת ג' חמיתכות רעוועות של שש שש הרי תשע ועוד נשארו בכל אחת צ' אמות צארך ששה קרנב זו אכל זו הרי ו' על ו' הרי עשר חמיתכות רעוועות ועוד צרך הרלעווע הארדוכה עשרים ורחבה צ' ותמאל ו' על ו' הרי י"א ה"ו צ' אמות על צ' אמות נמאל של משה אחר מי"א כשל שלמה ומגיע להשזון י"א אלפים עולות ותו לא ה"ו ובחמיתכות כתיב [מ"א ח] בקר כ"צ אלף ואף ה"ו כ"צ אלף: **והאריאל**. מקום מערכה של מונח: **שמים עשרה**. אל ארצעת רעביו מלמד שמאמלנעיתו מורד: **ורבי יוסי**. דלמר דברים ככתבן: **כי גמיר ג"ש**. דרעוב רעוב בגובהה הוא דגמר ולאו מרעוב דיוחזקאל אלא מרעוב דכתיב במונח הפנימי: **דמניא וגו'** אמות קומתו כו'.

(שמות כז) ובמונח ה"ו הנחשת כתיב: **ונאמר להטן רעוב**. במונח הובח אמה ארכו ואמה רחבו רעוב ה"ו ואמתים קומתו (שס ג'): **אף כלאן גובה פי שנים צארכו**. הרי י' אמות ובסיפא ה' [דף ס.ס] מפרש ר' יוסי מאי וגו' קומתו: **והלא כבר נאמר וקומה ה' אמות**. דאין גובה היקף הקלעים של חצר אלא ה' אמות ה"ו: **אפשר** כן שיהא כהן בראש המונח ועבודה צידו כו': **מה משכן**. צריך קלעים לחצר סביביו מוקף ה"ו גובה י' אמות דהא הכי הוה גובהה דכתיב (שמות כז) י' אמות אורך הקרש: **אף מונח**. צריך ה"ו היקף לכדי י' אמות: **ואומר קלעים ע"ז**

אמה

משכן (דד"ה צ ב) דכתיב דהיה על מונח הנחשת שעשה בצלאל: י' **מה משכן** (דמקריבין אע"פ כל"ל ש"ס ח) בחן כרבי יהודה ס"ל דשרי (צ"ק): כ"ל דקדישה (ש"ס): ה"ו מכלאן ועד וא"ת הוא הנה"ה של מנכבי

מעשה גדול ועוד כו' כל"ל (צ"ק): בחן הבית כי פריך ונישויהו וכו' מאי משני מפני כו' כל"ל (ש"ס ח): כו' כל"ל לה' יצחק וע"ש (ג'י"ג):

התוס', (בב"י וכו"מ בש"מ). ונל"ק מהפך הגיר' דל"ל וההיא דפ"ק דע"ז יש ליישב כפרשיי דפרך אקדשי ב"ה ונשחטיה משחט ולישווייה גיסטרא ומשני נראה כמטיל מום דאסור גזירה אטו קדשי מונח וא"ת וכו'. ועי' מלל"ט: (לא) כל"ל גבי קודם (ש"ס ח): (לב) אוקיין (שסכ"י): (לג) בשמכ"י נוסף ואע"י דאוקינן יותר מדי' מאות שנה: (דל) לפאת קדמה מזרחה כל"ל (ש"ס ח): אטו קדשי מונח דאדמוינן בראשית הגז דקדשי ב"ה אסורים בגזיה ועבודה גזירה אטו קדשי מונח וא"ת וכו'.

מסורת הש"ס

א' עי' מכילתא ויתר פי"א, G [לקמן קת. פסחים כח: ר"ה סו.] יומא ג'. נא: תבורות קט: קידושין סא. ב"ק מב. עה: סנהדרין יט. שבועות כו. כז: הוריות ד. ה' א' (מנחות טז): ד' (שבת נב.), ע' עי' רש"י ע"י יומא כא, ה' דף נה למא' אלא הוא סימאל דמימרא דרבי יהודה אמר שמואל צימאל כד, ה' דף סא. ד"ה רבי מקומות, (ח) שייך לע"א, (ט) צ"ל במדבר רבא סדר נשא פ' יב., י' עי' רש"י ר"ק.

גליון הש"ס

[תוס' (מהעמוד הקודם) א"נ שצאלת מנחה וכו' דלמנחה דוקא בעי מונח. עי' מנחות דף ה ע"כ בפסכ"י ד"ה פנימא המנחת:]

שינויי נוסחאות

א' ובבית עולמים כל"ל, ומינח ואילו ממנח (ש"ס ח): [ב שותם עשרה אורך בשתיים עשרה דוחב רביע אל ארבעת רבעיו ותניא וההיראלי שתיים עשרה לכל רוח כל"ל (ש"ס ח) מורד י"ב אמה לכל רוח (ש"ס ח): [ח גובהו פי שנים (כ"ה ברש"י): ה] נאמר ארך החצר מאה באמה וקומה חמש אמות אפשר כו' כל"ל (ש"ס ח) ויכליקו לימא כלל חמיתות שכתובים (הג"ר): ה' מסך פתח שער כל"ל (שסכ"י): ה' עולות של חנוכת המזבח (ש"ס ח) ח' כל"ל יסוד (ש"ס): ה' לפי שבוטליין חוצה לו ומקיפין אותו סביביו (כ"י): ה' בש"מ נוסף והוא שנאמר בדברי הימים (ב' ד' ג' ו') ועש שלמה מזבח נחשת עשירים אמה אורכו ועשרים אמה רחבו ושל אבנים היה ולפי שהיה לעולה תחת מזבח הנחשת של משה קרא לו מזבח הנחשת. ועשרים על עשרים דקרא אמקום המערכה קאי כמו וההיראל שותם עשרה אורך בשתיים עשרה רחב דאמקום מערכה קאמר במזבח בית שני, חלק עשרים על עשרה דארכו לכ' רצעותיו וכו'. וי"ה ככתב"י בשעייסם קלס: [א] אלה עולות ליום כל"ל (ש"ס ח): [ב] ומשום קרנות דההוא יומא, אלא למזבח הנחשת דמשא קאמר כל"ל (ש"ס ח): [ג] ככ"י נוסף וקראו בעל מום פסול ונש"מ בשם פסולו וספ"ד. ומיה"ל באדם שאומרו לחבירו פלוני כהן ננס הוא ובא לפסולו לעבודה וסילקו וגבדו ועשה חילופו מזבח אבנים והוא שנא' קידש החצר להצביב בו בנין קבוע של אבנים למזבח כי עשה שם את העולה ואת המנחה כי מזבח הנחשת של משה עשאו כנסס ופסול לפי שלא היה נראה ליריבו עולות שבאותו היום. ומה שני בדברי הימים (ב' ד') כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל לר' יוסי הכי קאמר כי מזבח הנחשת של משה אשר עשה שלמה תחתיו מזבח אחר קטן מהכיל. הס"ד ומיה"ל שפיר קאמר כו'. ונע"יין בש"מ: ד' כל"ל ופסול (ש"ס ח): [א] רצעותו של שש שש כל"ל (ש"ס ח) ותו לא כיון דשל משה אלה ותו לא ובתעבתו כל"ל (ש"ס ח): [א] וצאן מאה ועשרים אלף (ש"ס ח) [ח] כל"ל במזבח (ש"ס ח) רבוע יהיה (כתה"י): [ב] ולסיפא (כתה"י). ונל"ק הניה ולקמן: [א] כתיב"י אמות, וכו' אפשר כו' בוי' והד"א. וי"ה בשמכ"י: [ב] מינח מוקף ממנח (ש"ס ח): [ג] צריך קלעי החצר שסביביו גבוה י' אמות כל"ל (ש"ס ח) ועי' מ"י: כו' וכ"ש יה דמחוסר